

“De nuancering neemt toe”

Aan de muur van het Baptisten Seminarium hangt een foto van Spurgeon, prediker pur sang. Aan tafel zitten vier predikanten uit de evangelische beweging anno 2009. Op uitnodiging van *idea* bespreken ze wat er de laatste jaren in hun prediking is veranderd.

Auke van Slooten, pastor gemeentezorg bij de Vrije Evangelisatie in Zwolle en freelancer.

“Tien, vijftien jaar geleden sprak ik meer exegetisch theologisch en dat is nog steeds een belangrijk waarde. Ik spreek nu meer gevoelig naar het publiek. Wie zit er voor me? Verstaan ze de taal die ik spreek?”

Jan van der Weg, voorganger van Evangelische gemeente Cama Parousia Zoetermeer.

“Voor dat ik in deze gemeente begon, werkte ik als evangelist bij Agapè (evangelisatiebeweging, red.). Ik bracht toen een laagdrempeliger boodschap. Door mijn bijbelschoolopleiding hebben mijn preken meer diepgang gekregen, maar ik wil ook dichtbij de mensen blijven en niet te abstract spreken.”

Marco Schuurmans, voorganger van Evangelie gemeente De Regenboog, Veenendaal.

“Ik heb eerst in bredere zin de exegetische insteek gepakt. Naarmate ik de gemeente beter leerde kennen, heb ik ervoor gekozen om dichter bij de realiteit van de mensenlevens te zijn.”

Teun van der Leer, twaalf jaar voorganger van een baptistengemeente in Arnhem, nu rector van het Baptisten Seminarium en

docent homiletiek.

“Ik ben heel uitleggend begonnen, maar door mijn voorgangerschap ben ik veel pastoraler gaan preken. Ik hou steeds meer rekening met het betrekkningsniveau. Het gaat niet om wat ik wil zeggen, maar om wat ik wil dat ze ontvangen.”

“Jarenlang sprak ik veelal uit het Nieuwe Testament, nu ga ik vaker terug naar het Oude.” Aan het woord is Auke van Slooten, pastor gemeentezorg van de Vrije Evangelisatie in Zwolle. Hij legt uit waarom. “Het heeft te maken met het feit dat gelovigen vaak de Bijbel niet meer kennen. Ik moet heel basaal de grote thema’s laten zien. Je kunt de vervulling en de belofte immers niet op waarde schatten als je de voorgeschiedenis van het Oude Testament niet kent. Daarnaast zie ik een verschuiving van expository preaching (uitleggend, red.) naar thematisch preken. Daar is een grote behoefte aan. Ik realiseer me daarbij wel dat er een spanning zit tussen de behoefte van de mensen en het Woord van God.”

Het is de uitdaging om de Schrift zo breed mogelijk zelf aan het woord te laten

Pluriformiteit

Jan van der Weg, voorganger van evangelische gemeente Cama Parousia in Zoetermeer, proeft dezelfde spanning. “Af en toe merk ik dat iemand een tekst leest en daar een heel verhaal aan ophangt. Dat lijkt me niet goed. Ik geloof dat Gods Woord mensenlevens verandert en niet ons verhaal. De trend is: Als ik me goed voel, is het goed, maar het Woord van God moet juist de graadmeter zijn. Aan de andere kant moet je je publiek wel blijven raken.”

“Het is niet ons doel om iedereen tevreden te houden”, houdt Teun van der Leer, oud-gemeentepredikant en rector van het Baptisten Seminarium, voor. “Je staat voor een heel grote gemeenschap en de pluriformiteit is toegenomen. Om dan zo te preken dat het grootste deel van de mensen een boodschap meekrijgt, is een heel grote klus.”

Die pluriformiteit vormt vaker een belemmering, blijkt uit het verdere gesprek. Van der Weg: “De prediking moet meer diepgang hebben, zeggen sommigen. Maar een ander zegt: Ik wil de Geest voelen. Je merkt dat als je op de ene manier preekt, de ene groep afhaakt, terwijl als je anders preekt, de andere groep afhaakt.” Van der Leer: “Mensen vinden een preek vaak goed als het ze heeft aangesproken, maar Gods Woord spreekt ons ook tegen.”

Had hij als evangelist bij stichting Agapè een grote vrijheid om allerlei zaken aan te roeren, in een gemeente denkt Van der Weg secuur na over zijn onderwerpen. “In een kerk kun je af en toe beter op dingen inspelen, maar je realiseert je ook ‘Als ik het zo zeg, reageert die er zo op en die zo. Je wilt Gods Woord brengen, maar ongemerkt houd je er rekening mee dat je die ander niet nutteloos, doelloos bezeert. De nuancering neemt toe.” Van der Leer herkent dat: “Hoe langer je in een gemeente staat, hoe beter je de mensen kent. Dat heeft zijn voordelen, want je kunt meer contextueel preken. Maar het kan ook nadelig zijn in de zin dat je teveel gaat nuanceren of bepaalde onderwerpen gaat vermijden.”

Aarzelingen

Van Slooten heeft meer aarzelingen gekregen ten aanzien van zijn vroegere stelligheid, bijvoorbeeld qua ethiek. “Waar kan ik nog en hoe kan ik nog welk geluid laten horen, vraag ik me soms af. Een tijdje geleden riep een gastspreker: ‘God haat de echtscheiding.’ Terwijl ik dat vroeger ook wel zo gezegd zou hebben, doe ik dat nu niet meer. Situaties van echtscheiding zijn vaak zo complex en pijnlijk, dat ik het nu buitengewoon moeilijk vind om daar op zo’n zwart-witte manier iets over te zeggen, zonder enige gevoeligheid voor wat menen hebben meegemaakt. Terwijl ik ook in zulke thema’s Gods weg moet wijzen. Dat geeft innerlijke aarzelingen. Hoe moet het wel, hoe niet? Ik wil een dienstknecht van God zijn, maar ik wil ook communiceren met de mensen die voor me zitten. Zijn Woord moet ook een brug slaan naar de gebrokenheid van hun situatie.”

Ik wil een dienstknecht van God zijn, maar ik wil ook communiceren met de mensen die voor me zitten

“Dit is een goed voorbeeld van een tekst uit zijn verband rukken en in een nieuwe context lanceren”, reageert Van der Leer. “Dat mogen wij niet doen. Je kunt er wel over preken, maar dan is de hermeneutiek heel belangrijk.”

“Het heeft ook veel te maken met je eigen levenservaring”, vindt Schuurmans, voorganger van evangelische gemeente De Regenboog in Veenendaal. “Als je de moeite in je naaste omgeving hebt meegemaakt, spreek je heel anders over dit soort dingen.”

Van de Weg fel: “Maar er is ook een andere kant. Dat we dingen niet meer durven te benoemen. Breng je dan nog het evangelie?”

Van der Leer: “Het evangelie is nooit los te maken van de mensen aan wie je het brengt. De boodschap ontstaat in de interactie tussen predikers en hoorders. Het is dus heel erg de vraag hoe ik het in mijn context benoem.”

Therapeutisch

De rector signaleert ook een andere valkuil. “Miskotte zei: ‘Wij kunnen niet tot de Schrift komen, we moeten ervan uit gaan’. Jaren geleden was het idee dat alleen vrijzinnigen niet van de Schrift uit gaan, maar ik merk dat die valkuil bij ons ook heel actueel is. We weten al wat we willen zeggen, we hebben er alleen nog een tekst bij nodig. Wat volgt is een heel eenzijdige, therapeutische prediking. Het kritische van de Schrift, ook naar mijn eigen vlees en onze cultuur, ontbreekt. Ook is er te weinig aandacht voor het Oude Testament. We zullen het als evangelicals niet zeggen, maar ergens denken we het wel, die God van het Oude Testament is toch een rare snuiter, geef mij Jezus maar. Dat leidt tot een dualisme dat fnuikend is. Prediking is ook vor-

ming. Het is de uitdaging om de Schrift zo breed mogelijk zelf aan het woord te laten en daarmee mensen te vormen. Daar geloof ik in.”

Schuurmans: “Anders gaan wij voor de muziek uitlopen. Terwijl de muziek zichzelf moet laten horen. De prediking is iedere keer weer een druppel op een zaadje wat God zelf tot ontwikkeling brengt. Wij zijn er om het kanaal neer te leggen. Daar ligt een uitdaging.”

Het evangelie is nooit los
te maken van de mensen
aan wie je het brengt

Van Slooten signaleert de tendens ook dat evangelische predikanten te weinig vanuit de Schrift preken. “Die inzet is onder andere heel sterk door Rick Warren (Purpose Driven Church, red.) vertolkt. Hij heeft het over ‘naar de behoefte preken’. Dat kun je therapeutisch noemen, maar het spreekt wel het echte leven aan. Aan de andere kant herinner ik me erg weinig preken uit mijn jeugd. Ze raakten de werkelijkheid niet. Ik vind het op de behoeften van de mens ingaan ook een belangrijke kant van het spectrum. Jezus deed dat ook. Ik zie dus de tendens, maar ik begrijp hem ook wel. Ik sta er niet bij te juichen, maar ik keur hem ook niet helemaal niet af.”

Broeden

De voorbereiding ziet er bij alle predikanten aan tafel anders uit.

Als Jan van der Weg moet preken dan staat hij om half zes op, oefent zijn preek voor een lege kerk en bidt voor elke lege stoel. “Ik ben lang bezig met een preek. Iets moet bij mij groeien. Ik kies ervoor eerst voor mezelf te denken wat er staat en hoe ik het

moet interpreteren. Pas daarna lees ik een verklaring. Het wegstrepen vind ik het moeilijkst. Ze verwijten het me weleens: Je wilt te veel vertellen.”

Ook Van Slooten broedt lang: “Het bouwt bij mij vaak over weken op. Ik ben nu bezig met de thematiek van het najaar. Bij mij is de basis van het komen tot een boodschap het reflecteren op de inhoud in de persoonlijke stille tijd. Dat is lastig, want daarmee maak ik de vraag vanuit de gemeente mede tot kern van mijn persoonlijke stille tijd. Daar heeft gebed een plaats in, de diepere studie in de Bijbel zelf, het eromheen lezen en het overdenken van de pastorale werkelijkheid in de gemeente.”

Van der Leer houdt privé en werk gescheiden waar het gaat om preken. “Ik begin met een eerste naïeve lezing. Daar haal ik achteraf gezien toch het meeste uit. Daarna lees ik een paar vertalingen en volgt de exegese. Dat is qua tijd de grootste hap. Daarna

volgt de tweede naïeve lezing. Soms maak ik daarbij gebruik van de Lectio Divina. Vervolgens overdenk ik de context. Waar ik ga ik preken? Daarna denk ik na over focus en functie. Wat wil ik zeggen? Wat wil ik dat het doet?”

Halffuur

Ten slotte hebben het nog even over de lengte van de preek. “Twintig minuten is de limiet als je wilt dat de boodschap beklijft”, poneert Van der Leer. “De spanningsboog van de meeste mensen is maximaal een kwartier.” Van Slooten is het daar niet mee eens. Hij preekt graag ruim een halffuur: “Ik zie juist dat mensen bijzonder geboeid zijn. Hier kunnen we niet genoeg van krijgen, zeggen ze. Ik registreer honger, mensen komen te kort.”

Arnold van Heusden en Suzanna Blackmore